

КП № 204 ТЕЖКА ЧЕРЕПНО-МОЗЪЧНА ТРАВМА - ОПЕРАТИВНО ЛЕЧЕНИЕ

1. Минимален болничен престой – 7 дни

2.2. и 3. КОДОВЕ НА ОСНОВНИ ПРОЦЕДУРИ

2.2 ОСНОВНИ ДИАГНОСТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ

Компютърна томография на мозък

Компютърна томография на глава БДУ

Не включва: компютърна томография:

- при спирална ангиография (57350 [1966])
при сканиране на:
- гръден кош (57001, 57007 [1957])
 - и корем (57001-01, 57007-01 [1957])
- лицева кост и околоносен синус (56030-00, 56036-00 [1956])
- средно ухо и темпорална кост (56016-02, 56016-03, 56016-06, 56016-07 [1955])
- орбита (56013-02, 56013-03 [1954])
- питуитарна ямка (56010-02, 56010-03 [1953])

56001-00 Компютърна томография на мозък

56007-00 Компютърна томография на мозък с интравенозна контрастна материя
Компютърна томография на мозък без, след това с венозен контраст

Магнитно резонансен образ

▽ 0042

90901-00 Магнитно резонансна томография на мозък

Не включва: функционално магнитно резонансно изследване на мозък (90901-09 [2015])

1934 Други лабораторни изследвания

92191-00 Полимеразна верижна реакция за доказване на COVID-19

92191-01 Тест за откриване антиген на SARS-CoV-2

3 ОСНОВНИ ТЕРАПЕВТИЧНИ ПРОЦЕДУРИ

Черепна трепанация или пункция

39009-00 Декомпресия на субдурален кръвоизлив

Източване през фонтанела

Не включва: Дренаж чрез трепанационно отворстие (39600-00 [8])

39003-00 Цистернална пункция

39006-00 Вентрикуларна пункция

Вентрикуларна пункция чрез предварително имплантиран катетър

39703-03 Аспирация на киста на мозъка

Не включва: дренаж на инфектирана киста (39900-00 [8])

90000-00 Друга краниална пункция

Аспирация за:

- субарахноидално пространство
- събдурално пространство БДУ

Краниална аспирация БДУ

Реоперация на краниотомия или краниектомиран участък

39721-00 Реоперация на краниотомия или краниектомиран участък
▽ 0039, 0612

Декомпресия при оток

Дренаж на: }

• хеморагия }

• инфекция }

Премахване на: } следоперативен

• абсцес }

• хематом }

Включва: премахване черепно ламбо
такава чрез остеопластично ламбо

Инцизионен оглед на менинги или мозък

39012-00 Трепанационно отворстие
Трепанационно отворстие за:

• брахитерапия

• с цел проверка

Интракраниален оглед

Не включва: тези като оперативен достъп – пропусни кода

Премахване на интракраниален хематом или абсцес

Не включва: дренаж чрез трепанационно отворстие (39600, 39900 [8])
реоперация на краниотомия или краниектомиран участък (39721-00 [10])

39603-00 Премахване на интракраниален хематом чрез остеопластична краниотомия
Премахване на интракраниален хематом чрез остеопластично ламбо

39903-00 Премахване на интракраниален абсцес

Премахване на интракраниален хематом или абсцес

Не включва: дренаж чрез трепанационно отворстие (39600, 39900 [8])
реоперация на краниотомия или краниектомиран участък (39721-00 [10])

39603-01 Премахване на интракраниален хематом с краниектомия

Други процедури в областта на череп, мозъчни обвивки или мозък

90007-01 Други процедури на череп

Краниектомия БДУ

Инцизия и дренаж на черепни синуси

Премахване на черепна пластина

Не включва: отстраняване на чуждо тяло от череп (90569-00 [1556])

Инцизия на менинги на очния нерв

42548-00 Инцизия на менингите на очния нерв

Инцизия на обвивката на зрителния нерв

Не включва: такава при хирургия на черепната основа (39646-00 [17])

Други процедури в областта на череп, мозъчни обвивки или мозък

90007-02 Други процедури на мозък или мозъчни обвивки

Хориоидна плексектомия

Кюретаж на мозък или мозъчни обвивки

Дебридман на мозък или мозъчни обвивки

Декортикация на мозъчни менинги

Ексцизия на: • мозък или мозъчни обвивки } БДУ • лезия на мозък } Инцизия на мозък БДУ Лоботомия на мозък Лизиране на корови сраствания Възстановяване на мозък БДУ Трактотомия на мозък	
Друга вътречерепна ексцизия	
<i>Не включва:</i> ексцизия чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])	
40703-00	Кортицектомия на мозъка Кортикална резекция на мозъка <i>Не включва:</i> топектомия (40703-01 [16])
40703-02	Частична лобектомия на мозъка Амигдалохипокампектомия Хипокампектомия <i>Не включва:</i> такава при тумор (39709-00 [15])
Биопсия на мозък или менинги	
39706-00	Биопсия на мозък чрез остеопластична краниотомия Отворена мозъчна биопсия <i>Включва:</i> остеопластично ламбо
39706-02	Биопсия на мозъчни менинги чрез остеопластична краниотомия Отворена биопсия на церебрални менинги <i>Включва:</i> остеопластично ламбо
Премахване на вътречерепна лезия	
<i>Не включва:</i> такава чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653, 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])	
39712-00	Премахване лезия на мозъчни обвивки
Друга вътречерепна ексцизия	
<i>Не включва:</i> ексцизия чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])	
40706-00	Хемисферектомия
Друга вътречерепна ексцизия	
<i>Не включва:</i> ексцизия чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])	
40703-02	Частична лобектомия на мозъка Амигдалохипокампектомия Хипокампектомия <i>Не включва:</i> такава при тумор (39709-00 [15])
Премахване на вътречерепна лезия	
<i>Не включва:</i> такава чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653, 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])	
39709-00	Премахване лезия на главния мозък Частична лобектомия на мозъка при тумор

39709-01	Премахване лезия в мозъчния ствол
39709-02	Премахване на лезия в малкия мозък
41575-00	Премахване на лезия в церебело-понтинния ъгъл Премахване на акустичен невром <i>Включва:</i> такава чрез краниотомия
39712-04	Премахване на друга вътречерепна лезия Отстраняване на интракраниален тумор БДУ <i>Не включва:</i> краниофарингеом (39712-02 [125]) интракраниален невробластом (43987-02 [80]) такъв обхващащ инфратемпоралната ямка (41581-00 [17]) такъв в пинеално тяло (39712-01 [122])
Ексцизия на черепна лезия	
	<i>Включва:</i> такава при инфекция
39700-00	Ексцизия на черепна лезия <i>Кодирай също когато е направена:</i> • краниопластика (40600 [23])
39906-00	Краниектомия при инфекция на черепа Краниектомия при остеомиелит Дебридман на череп при инфекция Отстраняване на инфектирано черепно ламбо Секвестректомия на череп
Други процедури при краниостеноза	
	<i>Включва:</i> краниектомия: • ламбдоидна • линейна • парасагитална • сагитална • лента преоформяне на челна кост чрез остеотомия и оттегляне назад окципитална остеотомия и преместване напред отваряне на краниална сутура темпоропариетална остеотомия и увеличение <i>Забележка:</i> Извършени също при краниосиностоза <i>Не включва:</i> преместване напред на челна кост (45782, 45785 [1710]) тотална реконструкция на черепен свод (45785-03 [1717])
40115-00	Други процедури при краниостеноза, 1 шев
40118-00	Други процедури за краниостеноза, ≥ 2 шева
Процедури при фрактура на черепа	
	Краниопластика при черепна фрактура
39606-00	Повдигане на затворена черепна фрактура Наместване на затворена компресивна фрактура на черепа
39606-01	Наместване на затворена черепна фрактура Възстановяване на затворена раздробена фрактура на черепа <i>Включва:</i> вътрешна фиксация
39609-00	Дебридман на сложна черепна фрактура
39609-01	Повдигане на сложна черепна фрактура Наместване на сложна компресивна черепна фрактура
39612-00	Повдигане на сложна черепна фрактура с възстановяване на твърда мозъчна

	обвивка и мозък Наместване на сложна компресивна фрактура на черепа с възстановяване на твърда мозъчна обвивка и мозък <i>Не включва:</i> отложено възстановяване на твърда мозъчна обвивка след черепна фрактура (39615 [20])
39609-02	Наместване на сложна черепна фрактура Възстановяване на сложна раздробена фрактура на черепа <i>Включва:</i> вътрешна фиксация
39612-01	Наместване на сложна черепна фрактура с възстановяване на твърда мозъчна обвивка и мозък Възстановяване на сложна раздробена фрактура на черепа и твърда мозъчна обвивка и мозък <i>Включва:</i> вътрешна фиксация <i>Не включва:</i> отложено възстановяване на твърда мозъчна обвивка след черепна фрактура (39615 [20])
Краниопластика	
	Реконструктивна краниопластика <i>Включва:</i> графт от мастна тъкан <i>Кодирай също когато е направена:</i> • ексцизия на черепна лезия (39700-00 [13]) • поставяне на мастна тъкан за графт чрез самостоятелна инцизия (45018-04 [1666]) <i>Не включва:</i> такава при черепна фрактура (39606, 39609-01, 39609-02, 39612 [25]) такава при интракраниална процедура – пропусни кода за краниопластика
40600-02	Краниопластика с черепно ламбо Възстановяване на череп с кост Смяна на черепно } ламбо Ревизия на черепно }
Краниопластика	
	Реконструктивна краниопластика <i>Включва:</i> графт от мастна тъкан <i>Кодирай също когато е направена:</i> • ексцизия на черепна лезия (39700-00 [13]) • поставяне на мастна тъкан за графт чрез самостоятелна инцизия (45018-04 [1666]) <i>Не включва:</i> такава при черепна фрактура (39606, 39609-01, 39609-02, 39612 [25]) такава при интракраниална процедура – пропусни кода за краниопластика
40600-01	Краниопластика с костен графт Костен графт на череп
Краниопластика	
	Реконструктивна краниопластика <i>Включва:</i> графт от мастна тъкан <i>Кодирай също когато е направена:</i> • ексцизия на черепна лезия (39700-00 [13]) • поставяне на мастна тъкан за графт чрез самостоятелна инцизия (45018-04 [1666]) <i>Не включва:</i> такава при черепна фрактура (39606, 39609-01, 39609-02, 39612 [25]) такава при интракраниална процедура – пропусни кода за краниопластика
40600-00	Краниопластика с поставяне на черепна пластина Смяна на черепна пластина
Краниопластика	
	Реконструктивна краниопластика

	<i>Включва:</i> графт от мастна тъкан <i>Кодирай също когато е направена:</i> • ексцизия на черепна лезия (39700-00 [13]) • поставяне на мастна тъкан за графт чрез самостоятелна инцизия (45018-04 [1666]) <i>Не включва:</i> такава при черепна фрактура (39606, 39609-01, 39609-02, 39612 [25]) такава при интракраниална процедура – пропусни кода за краниопластика
40600-03	Друга краниопластика Краниална остеопластика Краниопластика } Възстановяване на череп } БДУ
Други процедури в областта на череп, мозъчни обвивки или мозък	
90007-01	Други процедури на череп Краниектомия БДУ Инцизия и дренаж на черепни синуси Премахване на черепна пластина <i>Не включва:</i> отстраняване на чуждо тяло от череп (90569-00 [1556])
Възстановяване на мозъчна дура	
	Дурален графт Дурапластика Възстановяване на мозъчни менинги <i>Не включва:</i> такава с: • интракраниална декомпресия (40106-00, 40106-01 [9]) • активиране на обекс (40339-00 [22]) • наместване на черепна фрактура (39612 [25]) • хирургия на черепната основа при лезия, обхващаща предна черепна ямка (39640-00, 39642-00, 39646-00 [17])
39615-00	Възстановяване на твърда мозъчна обвивка чрез краниотомия Отложено възстановяване на дура след фрактура на черепа чрез краниотомия <i>Не включва:</i> такава чрез краниопластика (39615-01 [20])
Вентрикулостомия	
▽ 0634	<i>Не включва:</i> цереброспинален шънт (40003 [5]) П оставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3])
40000-00	Вентрикулоцистерностомия Процедура на Torkildsen
40012-01	Трета вентрикулостомия <i>Включва:</i> септум пелуцидотомия
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
	<i>Кодирай също когато е направена:</i> • невроендоскопия (40903-00 [1]) <i>Не включва:</i> поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])
40003-03	Поставяне на вентрикуларен шънт до друго екстракраниално място
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
<i>Кодирай също когато е направена:</i>	

• невроендоскопия (40903-00 [1]) Не включва: поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])	
40003-00	Поставяне на вентрикуло-атриален шънт
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
Кодирай също когато е направена: • невроендоскопия (40903-00 [1]) Не включва: поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])	
40003-01	Поставяне на вентрикуло-плеврален шънт
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
Кодирай също когато е направена: • невроендоскопия (40903-00 [1]) Не включва: поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])	
40003-02	Поставяне на вентрикуло-перитонеален шънт
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
Кодирай също когато е направена: • невроендоскопия (40903-00 [1]) Не включва: поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])	
40003-03	Поставяне на вентрикуларен шънт до друго екстракраниално място
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
Кодирай също когато е направена: • невроендоскопия (40903-00 [1]) Не включва: поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])	
40003-04	Поставяне на цистернален шънт Поставяне на шънт: • цистерно-атриален • цистерноперитонеален • цистерноплеврален
Поставяне на устройства в интракраниална цереброспинална течност	
Замяна } Ревизия } на устройства за дренаж на гръбначно-мозъчната течност	
39015-00 ▽ 0634	Поставяне на външен вентрикуларен дрен Не включва: поставяне на вентрикуларен шънт за цереброспинална течност (40003-00, 40003-01, 40003-02 [5])
39015-01	Поставяне на вентрикуларен резервоар Поставяне на резервоар на: • Ommaya • Rickham
39015-02	Поставяне на устройство за мониторинг на вътречерепно налягане с контрол

Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
	<i>Кодирай също когато е направена:</i> • невроендоскопия (40903-00 [1]) <i>Не включва:</i> поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])
90002-00	Промивка на цереброспинален шънт
Ревизия на интракраниален цереброспинален шънт	
▽ 0634	<i>Включва:</i> отстраняване и повторно поставяне на цереброспинален шънт смяна на цереброспинален шънт <i>Не включва:</i> ревизия на дистално място: • предсърдно (90200-00 [605]) • перитонеално (90330-00 [1001]) • плеврално (90174-00 [557])
40009-00	Ревизия на вентрикулен шънт
40009-01	Ревизия на цистернален шънт
Премахване на устройства от интракраниална цереброспинална течност	
	<i>Не включва:</i> такава чрез смяна (39015 [3])
90001-00	Премахване на външен вентрикуларен дрен
▽ 0634	
90001-01	Премахване на вентрикуларен резервоар Отстраняване на резервоар на:
	• Ommaya • Rickham
90001-02	Премахване на устройство за мониторинг на интракраниално налягане [ICP]
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
	<i>Кодирай също когато е направена:</i> • невроендоскопия (40903-00 [1]) <i>Не включва:</i> поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])
40009-03	Премахване на вентрикулен шънт
▽ 0634	
	<i>Не включва:</i> такава с подмяна (40009-00 [24])
40009-04	Премахване на цистернален шънт
	<i>Не включва:</i> такава с подмяна (40009-01 [24])
Друга вътречерепна ексцизия	
	<i>Не включва:</i> ексцизия чрез операция на основата на черепа (39640, 39642, 39646, 39650, 39653 39658, 39660, 39662, 90032-00 [17])
40703-00	Кортицектомия на мозъка Кортикална резекция на мозъка
	<i>Не включва:</i> топектомия (40703-01 [16])
Други процедури в областта на череп, мозъчни обвивки или мозък	
90007-02	Други процедури на мозък или мозъчни обвивки Хорионидна плексектомия

Кюретаж на мозък или мозъчни обвивки
 Дебридман на мозък или мозъчни обвивки
 Декорткация на мозъчни менинги
 Ексцизия на:
 • мозък или мозъчни обвивки } БДУ
 • лезия на мозък }
 Инцизия на мозък БДУ
 Лоботомия на мозък
 Лизиране на корови сраствания
 Възстановяване на мозък БДУ
 Трактотомия на мозък

Други процедури в областта на череп, мозъчни обвивки или мозък

90007-02 Други процедури на мозък или мозъчни обвивки
 Хориоидна плексектомия
 Кюретаж на мозък или мозъчни обвивки
 Дебридман на мозък или мозъчни обвивки
 Декорткация на мозъчни менинги
 Ексцизия на:
 • мозък или мозъчни обвивки } БДУ
 • лезия на мозък }
 Инцизия на мозък БДУ
 Лоботомия на мозък
 Лизиране на корови сраствания
 Възстановяване на мозък БДУ
 Трактотомия на мозък

Други процедури за апликация, поставяне или премахване върху череп, мозъчни обвивки или мозък

40709-00 Поставяне на интракраниален електрод чрез трепанационно отворствие
 Дълбока мозъчна стимулация
 Имплантиране на вътречерепен електрод
Включва: поставяне на екстензионен проводник, свързващ електроди към невростимулатор
Забележка: Извършено при:
 • епилепсия
 • мултиплена склероза
 • контрол на болката
 • Паркинсонова болест
Кодирай също когато е направена:
 • интракраниална стереотактична локализация (40803-00 [1])
 • подкожно имплантиране на невростимулатор (39134-01 [1604])

Деструкция на интракраниална аневризма или друга съдова лезия

39806-00 Клипинг на вътречерепна проксимална артерия
Забележка: Извършено при аневризма или артериовенозна малформация

Ендартеректомия

Включва: затваряне с шев
Не включва: коронарна ендартериектомия (38505-00 [669])
 такава с артериален байпас, за подготовка на място за анастомоза (33554-00 [701])
 33500-00 Каротидна ендартериектомия
Не включва: с резекция и реанастомоза (32703-00 [718])

90229-00	Друга ендартериектомия
Ендартериектомия за подготовка на място за анастомоза	
33554-00	Ендартериектомия, свързана с артериален байпас за подготовка на място за анастомоза <i>Кодирай също когато е направен:</i> • артериален байпас с използване на: • смесен, последващ, кросовър графт (32718, 32754, 32757 [713]) • синтетичен материал (виж блок [712]) • вена (виж блок [711]) <i>Не включва:</i> отворена коронарна ендартериектомия (38505-00 [669])
Промивка, поставяне или премахване на вътречерепен цереброспинален шънт	
	<i>Кодирай също когато е направена:</i> • невроендоскопия (40903-00 [1]) <i>Не включва:</i> поставяне на външен вентрикуларен дрен (39015-00 [3]) ревизия на шънт в цереброспиналната течност (40009-00, 40009-01 [24])
40009-03 ∇ 0634	Премахване на вентрикулен шънт <i>Не включва:</i> такава с подмяна (40009-00 [24])
Възстановяване на артерия чрез анастомоза	
33827-00	Възстановяване на каротидна артерия чрез директна анастомоза
Възстановяване на артерия чрез интерпозиционен графт	
90213-03	Възстановяване на друга артерия чрез интерпозиционен графт
Артериален байпас графт с използване на вена	
32763-00	<i>Кодирай също когато е направена:</i> • ендартериектомия при подготовка на място за анастомоза (33554-00 [701]) • патч графт (33548 [707]) • доставяне на вена от ръка или крак (32760-00 [730]), освен когато вената е доставена от същата ръка или крак, върху който е изпълнен байпас или графт– пропусни кода <i>Не включва:</i> коронарен байпас (виж блокове [672] до [679])

Изискване: Клиничната пътека се счита за завършена, ако е извършена една основна оперативна процедура (с изключение на - 39009-00; 39003-00; 39006-00; 39703-03; 90000-00) и минимум три различни кодове от различни блокове, насочени към основната диагноза, посочени в Приложение № 21. Задължителна диагностична процедура (трета) — /56001-00 Компютърна томография на мозък; 56007-00 Компютърна томография на мозък с интравенозна контрастна материя/ или /90901-00/. Тази процедура може да бъде извършена и в системата на извънболничната помощ, не по-рано от **3 дни** преди хоспитализацията!

Основна процедура 92191-00 или 92191-01 се осъществява при необходимост и се прилага при диагностициране на COVID-19. Тази процедура се извършва при показания и се отчита като допълнителна диагностична процедура, към другите диагностични процедури, посочени във всеки диагностично – лечебен алгоритъм на съответната клинична пътека.

Скъпоструващи медицински изделия за провеждане на лечение

Сет за ултразвукова аспирация	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Бургия за трепанация с предпазна система /краниотом/	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Хемостатична матрица	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Невробалонкатетър	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Резорбируема краниопластика	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Сет за външен ликворен дренаж	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Дуропластика	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Агресивен борер за високооборотна конзола	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Комплект електроди за невромониторинг	НЗОК не заплаща посоченото изделие
Медицински изделия за робот асистирана хирургия	НЗОК не заплаща посочените изделия

4. УСЛОВИЯ ЗА СКЛЮЧВАНЕ НА ДОГОВОР И ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

Ниво на компетентност за клиничната пътека – от обхвата на медицинската специалност "Неврохирургия", осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт "Неврохирургия"; от обхвата на медицинската специалност "Хирургия", осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт "Общи медицински стандарти по хирургия, неврохирургия, гръдна хирургия, кардиохирургия, съдова хирургия, детска хирургия и лицево-челюстна хирургия"; от обхвата на медицинската специалност "Детска хирургия", осъществявана най-малко на второ ниво на компетентност, съгласно медицински стандарт "Общи медицински стандарти по хирургия, неврохирургия, гръдна хирургия, кардиохирургия, съдова хирургия, детска хирургия и лицево-челюстна хирургия"

Изискванията за ниво на компетентност на всички задължителни звена са в съответствие с изискванията на съответните медицински стандарти.

4а. ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НАЛИЧНИ И ФУНКЦИОНИРАЩИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури чрез договор, вменените като задължителни звена, медицинска апаратура и оборудване, и с друго лечебно заведение за извънболнична или болнична помощ, разположени на територията му и имащи договор с НЗОК.

Задължителни звена и медицинска апаратура
1. Клиника/отделение по неврохирургия или Клиника/отделение по хирургия/детска хирургия
2. КАИЛ/ОАИЛ
3. Операционен блок/зали – най-малко две зали за асептични и септични операции
4. Клинична лаборатория с II ниво на компетентност
5. Образна диагностика

ЗАДЪЛЖИТЕЛНИ ЗВЕНА, МЕДИЦИНСКА АПАРАТУРА И ОБОРУДВАНЕ, НЕОБХОДИМИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА ПЪТЕКАТА, НЕНАЛИЧНИ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ЛЕЧЕБНОТО ЗАВЕДЕНИЕ, ИЗПЪЛНИТЕЛ НА БОЛНИЧНА ПОМОЩ

Лечебното заведение за болнична помощ може да осигури дейността на съответното задължително звено и чрез договор с друго лечебно заведение на територията на населеното място, което отговаря на изискванията за апаратура, оборудване и специалисти за тази КП и има договор с НЗОК.

Задължително звено/медицинска апаратура
1. КАТ/МРТ с осигурен 24-часов достъп, вкл. в условията на спешност
2. Патоморфологична лаборатория
3. Микробиологична лаборатория – на територията на областта

46. НЕОБХОДИМИ СПЕЦИАЛИСТИ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА И ИЗИСКВАНИЯ ЗА ДОПЪЛНИТЕЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ.

Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст над 18 години:

- лекари със специалност по неврохирургия – минимум двама или лекари със специалност по хирургия – минимум четири;
- лекар/и със специалност по анестезиология и интензивно лечение ;
- лекар/и със специалност по образна диагностика;
- лекар/и със специалност по клинична лаборатория.

Необходими специалисти за лечение на пациенти на възраст под 18 години:

- лекар/и със специалност по неврохирургия – минимум двама или
двама лекари със специалност по детска хирургия или лекар със специалност по детска хирургия и лекар със специалност обща хирургия;
- лекар/и със специалност по анестезиология и интензивно лечение;
- лекар/и със специалност по образна диагностика;
- лекар/и със специалност по клинична лаборатория;
- лекар/и със специалност по детски болести или детска неврология.

При анамнеза от страна на пациента за алергия, се извършва задължителна консултация с лекар със специалност по анестезиология или клинична алергология.

ДОПЪЛНИТЕЛНИ ИЗИСКВАНИЯ ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА АЛГОРИТЪМА НА КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

Минимален обем дейност за клиника/отделение по неврохирургия от II-ро ниво на компетентност – 160 операции годишно, общо за всички неврохирургични пътеки.

Когато пациент с тежка черепно-мозъчна травма, изискваща спешна хирургична интервенция, се приеме в лечебно заведение, в което няма специалист неврохирург, се осъществява консултация с неврохирург до 24-ия час от хоспитализацията.

Извършва се насочване към клинична онкологична комисия или клинична хематологична комисия (съгласно медицински стандарти „Медицинска онкология“ и „Клинична хематология“) на лечебно заведение или обединение, с възможности за комплексно лечение в случаите на доказано онкологично заболяване.

5. ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ И ЛЕЧЕНИЕ

По тази клинична пътека се лекуват пострадали с документирана от момента на травмата, наблюдавана от медицинско лице или съобщена от безпристрастен свидетел,

загуба на съзнание ($GCS \leq 8$), продължила над 6 часа, при проведени адекватни реанимационни мероприятия.

5а. ИНДИКАЦИИ ЗА ХОСПИТАЛИЗАЦИЯ.

Спешна диагностика и лечение за пациенти с:

1. голяма, замърсена, тип "скалп", свързана с масивна кръвозагуба рана на главата;
2. вдадени счупвания на черепа;
3. интракраниални травматични обемни процеси - остри, подостри и хронични;
4. огнестрелни наранявания на главата;
5. декомпресивна краниотомия при интракраниална хипертензия;
6. травматична компресия на черепно-мозъчни нерви;
7. посттравматична ликворна фистула;
8. посттравматични съдови аномалии - травматични тромбози, аневризми и артериовенозни фистули;
9. посттравматична ликворна фистула;
10. посттравматична хидроцефалия;
11. посттравматични възпалителни процеси - емпием, абсцес и други;
12. посттравматични адхезивни процеси - арахноидит и други;
13. посттравматични съдови аномалии - травматични тромбози, аневризми и артерио-венозни фистули;
14. посттравматични епилептогенни лезии;
15. посттравматично менингоцеле;
16. посттравматичен дефект на черепа.

5б. ДИАГНОСТИЧНО – ЛЕЧЕБЕН АЛГОРИТЪМ.

Незабавен прием и изготвяне на диагностично-лечебен план.

Специфичното лечение при болните с травма на главата включва комбинирани оперативни и консервативни терапевтични подходи. Цели на лечението, което започва от момента на травмата:

- да се диагностицират и лекуват в ранни стадии на развитието им всички животозастрашаващи травми и състояния, и не допусне или сведе до минимум ролята на вторичната увреда;
- да се поддържа адекватно на текущите нужди мозъчна перфузия.

Принципи на лечението:

- неврологичен мониторинг (GCS) с чест контрол на състоянието;
- мониторинг на ИКН с чест контрол на същото;
- мониторинг на съчетаната травма (ISS) с чест контрол на състоянието и;
- соматичен мониторинг с чест контрол на състоянието;
- КТ мониторинг.

Цели на лечението:

- контролиране на интракраниалната хипертензия – оперативно и медикаментозно;
- цялостно или частично отстраняване на лезията;
- имплантиране на мозъчни клапи, дренажи;
- при коматозно болните се провежда интензивно лечение.

Оперативното лечение се състои във:

- спешна дефинитивна хемостаза;
- отстраняване с установяването на травматичен интракраниален обемен процес, вдадено счупване на черепа;

- хирургична обработка на огнестрелно нараняване;
- декомпресия на черепната кухина при интракраниална хипертензия;
- вентрикулен дренаж при остра хидроцефалия;
- декомпресия на неврални и съдови структури;
- отстраняване на епилептогенни лезии;
- имплантиране на дренажни системи при хидроцефалия;
- закриване на черепен дефект след травма.

Консервативното лечение (специфично) включва съответен режим и медикаменти:

- **реанимационни мерки** (при първично тежките степени на травма и при настъпили усложнения):

- оротрахеална интубация;
- кислородолечение при $\text{SaO}_2 < 90\%$;
- поставяне на централен венозен път и следене на ЦВН;
- поставяне на назогастрална сонда за хранене;
- провеждане на апаратна вентилация;
- извършване на трахеостомия;
- поддържащи реологията на кръвта и антиагреганти;
- контрол на ИКН- седатива, невромускулна блокада, диуретици, антиконвулсанти;
- невротрофични средства;
- динамично неврологично проследяване и оценка чрез стойностите по скалата на GLASGOW;
- динамично проследяване, контрол и оценка на жизнените функции;
- свободни дихателни пътища;
- адекватно дишане;
- адекватна сърдечна дейност и циркулация- нормотенсия, еуволемия;
- следене на показателите на дишането и хемодинамиката
- контрол на външно и в телесните кухини кървене; нормализиране на кръвосъсирващата система;
- поддържане на адекватен на нуждите хранителен режим;
- избягване и борба с метаболитни разстройства;
- профилактика и лечение на тромботични процеси;
- симптоматично лечение;
- антибиотици - профилактично при счупване на черепната основа с кървене/ликворея, и при доказани възпалителни усложнения по показания на антибиограма;
- периоперативна антибиотична профилактика;
- лечение на съпътстващите заболявания и страдания;
- противооточно лечение;
- обезболяване - аналгетици;
- седация;
- хидратация с водно - солеви разтвори;
- антипиретици (при фебрилитет);
- профилактика и борба с гърчовата активност;
- кръвопреливане.

6. ПОСТАВЯНЕ НА ОКОНЧАТЕЛНА ДИАГНОЗА.

Окончателната диагноза се поставя на базата на анамнезата, клиничното протичане на заболяването и извършените специализирани изследвания.

7. ДЕХОСПИТАЛИЗАЦИЯ И ОПРЕДЕЛЯНЕ НА СЛЕДБОЛНИЧЕН РЕЖИМ.

Медицински критерии за дехоспитализация:

- зараснала оперативна рана;
- стабилизирано соматично и неврологично състояние.

8. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ДЕЙНОСТИТЕ ПО КЛИНИЧНАТА ПЪТЕКА

1. ХОСПИТАЛИЗАЦИЯТА НА ПАЦИЕНТА се документира в *“История на заболяването”* (ИЗ) и в част II на *„Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“*, бл.МЗ – НЗОК №7.

2. ПРЕДОПЕРАТИВНА БОЛНИЧНА ДОКУМЕНТАЦИЯ – включва попълване на лист за *Предоперативна анестезиологична консултация* (Документ №2) и задължителна предоперативна епикриза – документите се оформят съгласно Медицински стандарти *“Анестезия и интензивно лечение”* и *“Хирургия”*.

3. ДОКУМЕНТИРАНЕ НА ЛЕЧЕНИЕТО:

3.1. Документиране на предоперативни дни (в ИЗ).

3.2. Документиране на операцията – изготвяне на оперативен протокол (съобразно Медицински стандарти *“Хирургия”*).

3.3. Документиране на следоперативните дни (в ИЗ).

4. ИЗПИСВАНЕТО/ПРЕВЕЖДАНЕТО КЪМ ДРУГО ЛЕЧЕБНО ЗАВЕДЕНИЕ СЕ ДОКУМЕНТИРА В:

- *“История на заболяването”*;

- част III на *„Направление за хоспитализация/лечение по амбулаторни процедури“*, бл.МЗ – НЗОК №7;

- епикриза – получава се срещу подпис на пациента (родителя/настойника), отразен в ИЗ.

5. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА ИНФОРМИРАНО СЪГЛАСИЕ (Документ №.....) – подписва се от пациента (родителя/настойника) и е неразделна част от *“История на заболяването”*.

ДОКУМЕНТ № 4

ИНФОРМАЦИЯ ЗА ПАЦИЕНТА (РОДИТЕЛЯ/НАСТОЙНИКА/ПОПЕЧИТЕЛЯ)

Под черепно-мозъчна травма (ЧМТ) се разбира нарушаването на функциите на главния мозък, с или без морфологични промени, под въздействие на външен (най-често механичен) фактор. Увреди могат да получат и меките черепни обвивки, мозъчният дял на черепа, мозъчните обвивки, съдове и нерви. Нарушенията на функциите на мозъка могат да бъдат краткотрайни, временни или трайни, обратими или необратими, преодолими или фатални.

Мозъчното сътресение е най-леката степен на ЧМТ. С този термин се обозначава възвратима травматична парализа на нервните функции. Наблюдава се временна загуба или промяна на съзнанието и наличие на преходни нарушения на функциите на главния мозък. Пълното възстановяване при правилен режим и лечение настъпва след 2-3 седмици. Ако не се спазва правилен режим и при предварително увреден мозък, може да се наблюдава и забавено възстановяване, отбелязвано най-често като *“посткомозионен синдром”* или травмена церебрастения.

Контузията на мозъка е мозъчно увреждане, при което освен функционално-динамични прояви, срещащи се при сътресението на мозъка, се установяват и първични морфологични промени в главния мозък, които не подлежат на пълно възстановяване. Увреждането на мозъчното вещество се придружава с некрози, кръвоизливи, инфарктиране и оток на мозъка. Мозъчните контузии се разделят на три степени: лека, средна, тежка. Клиничната проява на увреждането зависи от разположението и броя на контузионните огнища, както и от ангажирането на подкоровите отдели на мозъка и на неговия ствол. Под въздействие на редица фактори, могат да настъпят и вторични нарушения в структурата на мозъчното вещество. Наблюдават се промени в съзнанието с различна продължителност, паметови разстройства и вегетативни нарушения. Възможно е засягане на волевите движения в различна степен от отслабването им (пареза) до пълната невъзможност за извършване на движения (парализа или плегия), нарушения в говора, зрението или слуха, психопатологични симптоми, епилептични припадъци. Мозъчна контузия може да съществува без симптоми, ако увредата е във функционално неактивни зони на мозъка.

Увреждането на мозъка при тежките ЧМТ е придружено с продължително безсъзнание, разстройства на дишането, промени на пулсовата честота, телесната температура и обмяната на веществата. Комата е състояние на пълно потискане на съзнанието и рефлексите и може да има различна продължителност.

Травмените вътречерепни обемни процеси (най-често кръвоизливи) са сериозно усложнение след травма на главата. Те причиняват притискане и увреждане на мозъчната тъкан в черепната кухина, поради което могат да са причина за тежко протичане, инвалидност или смърт.

Първоначалното изследване не позволява да се определи риска за развитие на усложнения. Наблюдението на пациенти с мозъчна увреда трябва да бъде в болнични условия, тъй като може да се развият вътречерепни кръвоизливи, мозъчен оток, инфекция.

Диагностиката на ЧМТ изисква редица процедури, някои от които инвазивни (лумбална пункция, ангиография). При някои от изследванията се използват рентгенови лъчи.

Лечението на ЧМТ може да изисква оперативна (неврохирургична) намеса.

Исходът от лечението зависи и от допълнителни рискови фактори, като напреднала възраст и/или придружаващи заболявания – високо кръвно налягане, атеросклероза, диабет, сърдечно-съдови, чернодробни, белодробни, бъбречни, онкологични, кръвни заболявания и др. Важно значение имат и рисковите фактори по отношение начина на живот и хранене – наднормено тегло; тютюнопушене, злоупотреба с алкохол и медикаменти; стресови състояния и др.

Отказът Ви от постъпване в болнично заведение крие риск от неточност в диагнозата и вземане на погрешно решение за лечение. Преди хоспитализацията ще получите копие от формуляра за информация на пациента. Можете да задавате въпросите си и коментирате информацията с ОПЛ, ЛЧХ, невролог/неврохирург от извънболничната помощ или лекаря от приемния кабинет.

Трябва да сте сигурен, че разбирате смисъла на предоставената Ви информация и че сте осмислили необходимостта от извършване на съответните диагностични и лечебни процедури. Ще получите допълнителна информация преди извършване на всяко изследване, както и преди оперативното лечение. Ако сте съгласен, трябва да подпишете, че разбирате съдържанието на документа и че сте съгласен да бъдете приет в болницата и да бъдат извършени съответните процедури. Ако Вашето състояние е такова, че не позволява да вземете сам решение (при нарушено съзнание), в тези случаи информираното съгласие ще бъде подписано от членове на Вашето семейство.

При деца или възрастни с дефекти (слепота, афазия, глухонемота и др.) информирано съгласие се подписва от родител (настойник) или отговорен роднина или член на семейството.